

GENESIS 2,4b–3,24 EKSEGEES
Tööversioon, viimane uuendus 31.10.2022

Tõlkinud Urmas Nõmmik.¹ Lähtetekstiks on *Codex Leningradensis*'e tekst BHS-i väljaandes. Seda on korrigeeritud varasema tõenäolise, veel rikkemata teksti suunas. Ümarsulud (.) tähistavad mõttelisi täiendusi, nurksulud [.] lähtetekstile lisatud sõnu, ülakomad ‘.’ sõnade ümber märgivad parandatud teksti, lihtsalt ülakomad ‘’ ärajättu. Pärinimede kirjaviis järgib „Heebrea keele transkriptsiooni soovituslikke reegleid eesti keeleruumi jaoks“, ilmunud teose *Mišnatraktaat „Sabat“* (Šabbat). Piibel kontekstis, 2. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2015, lisana (lk 140–148), vt ka <https://usuteaduskond.ut.ee/et/sisu/juhendid-ja-avalduste-vormid>. Tagasiside tõlkijale urmas.nommik@ut.ee.

2,4b Sel päeval, kui Jumal Jahve tegi ‘taeva ja maa’, 5 aga ühtegi rohumaa põõsast ei olnud maa peal ega mingit rohumaa rohelist tärnanud, sest Jumal Jahve ei olnud lasknud vihma sadada maa peale, ega olnud inimest veel mulda harimas, 6 siis tõusis pinnavesi maast ja kastis kõike mulda 7 ning siis vormis Jumal Jahve inimese, kes põrm, mullast. Siis puhus Ta tema ninasõõrmetesse eluhinguse ja inimesest sai elav hing. 8 Siis istutas Jumal Jahve ida poole Edenisse aia ning pani sinna inimese, kelle ta oli vorminud. 9 Siis lasi Jumal Jahve mullast tärkata kõik puud, mis ihaldusväärsed vaadata ja head süüa, ning elupuu aia keskel ja hea ja kurja tundmise puu.

10 Jõgi väljus Edenist, et kasta aeda. Sealtpäele jagunes see ja muutus neljaks haruks. 11 Esimese nimi oli Pišón – see ümbritses kogu Havilámaad, milles oli kulda; 12 selle maa kuld oli hea; seal oli ka bedolavaiku ja karneoolikive. 13 Teise jõe nimi oli Gihón – see ümbritses kogu Kušimaad. 14 Kolmanda jõe nimi oli Hiddékel – see voolas ida pool Aššúri. Neljas jõgi – selle nimi oli Perat.

15 Siis võttis Jumal Jahve inimese ja asetas tema Edeni aeda harima ja valvama. 16 Siis käskis Jumal Jahve inimest, öeldes: „Kõikidest aia puudest võid sa süüa, 17 aga hea ja kurja tundmise puust ei tohi sa süüa, sest päeval, mil sa sellest sööd, sa sured!“ 18 Siis ütles Jumal Jahve: „Ei ole hea inimesel üksi olla; teen õige talle abilise, kes talle vastab!“ 19 Siis vormis Jumal Jahve mullast kõik rohumaa elukad ja kõik taevalinnud². Siis tõi ta [nemad] inimese juurde, et näha, kuidas ta neid nimetab. Kõikidele (elavatele hingedele), kellele inimene andis nime, see nimeks sai. 20 Siis andis inimene nimed kõikidele kariloomadele ja [kõikidele] taevalindudele ja kõikidele rohumaa elukatele.

Aga inimesele ei leidunud abelist, kes talle vastab. 21 Siis lasi Jumal Jahve laskuda tardumuse inimese peale, see jäi magama ja siis võttis Ta ühe tema ribidest ning sulges selle koha lihaga. 22 Siis ehitas Jumal Jahve ribist, mille ta oli võtnud inimesest, naise ning viis tema siis inimese juurde. 23 Inimene ütles siis:

„Tema on siis lõpuks luu minu luudest,
ja liha minu lihast –
teda hüütagu naiseks,

¹ © Urmas Nõmmik, 2020.

² Sõna-sõnalt „taevalendajad“.

sest mehest on võetud tema!“

24 Just seepärast jätab mees oma isa ja oma ema ning hoiab kinni oma naisest. Ja neist saab üks liha.

25 Mõlemad olid siis alasti, Adám ja tema naine, ja nad ei häbenenud.

3,1 Madu oli kavalam kõikidest rohumaa elukatest, keda Jumal Jahve oli teinud. Siis ütles Ta naisele: „(Kas) tõesti on Jumal ütelnud: Ärge sööge ühestki aia puust?“ 2 Siis ütles naine maole: „Me sööme (kõikide) aia puude vilju, 3 aga (selle) puu vilja kohta, mis on aia keskel, ütles Jumal: Te ei tohi seda süüa ega seda puudutada, et te ei sureks.“ 4 Siis ütles madu naisele: „Ei te sure mitte, 5 sest Jumal teab, et päeval, mil te seda sööte, avanevad teie silmad ja te muutute jumalate sarnaseks, kes tunnevad head ja kurja.“ 6 Siis nägi naine, et puust oli hea süüa ja et see oli silmadele nauditav, ning puu oli ihaldusväärne, kuna teeb targaks. Siis võttis ta selle viljast ja sõi ja andis ka oma mehele, kes oli temaga, ja ta sõigi. 7 Siis avanesid nende mõlema silmad ja nad said aru, et nad on alasti. Siis õmblesid nad kokku viigipuu ‘lehed’ ja tegid endale põlled.

8 Siis kuulsid nad Jumal Jahve häält, kes oli õhtuvines aias ringi jalutamas. Siis peitsid Adám ja tema naine ennast Jumal Jahve palge eest aia puude vahele. 9 Siis hüüdis Jumal Jahve Adámile, öeldes talle: „Kus sa oled?“ 10 Siis ütles ta: „Sinu häält kuulsin ma aias ja ma kartsin, sest ma olen alasti, ja ma peitsin enda.“ 11 Siis ütles Ta: „Kes andis sulle teada, et sina oled alasti? Kas sa oled söönud puust, millest ma sind keelasin süüa?“ 12 Siis ütles Adám: „Naine, kelle sa mulle andsid minuga koos olemiseks, tema andis mulle puust, ja ma sõin.“ 13 Siis Jumal Jahve ütles naisele: „Miks sa seda küll tegid?“ Siis ütles naine: „Madu pettis mind, ja ma sõin.“ 14 Siis ütles Jumal Jahve maole:

„Et sa seda tegid,

ole sa neetud kõikide kariloomade seas ja kõikide rohumaa elukate seas!

Kõhu peal pead sa liikuma

ja põrmu sööma kõik oma elupäevad!

15 Ja vaenu tekitan ma

sinu ja naise vahele, ja sinu soo ja tema soo vahele.

Tema rutjugu su pead,

ja sina rutjugu ta kanda!“

16 [Ja] naisele ütles Ta:

„Ma raskendan ülemäära

su tuhusid ja ‘su lapseootel olemist’.

Valuga pead sa lapsi sünnitama!

Ja oma meest sa ihaldad,

aga tema valitseb sind.“

17 Ja Adámile Ta ütles: „Sest et sa kuulasid oma naise häält ja sõid puust, mida ma olen sul keelanud, öeldes: ära söö sellest,

olgu neetud muld sinu pärast;

suure vaevaga söögu sa sellest kõik oma elupäevad!

18 Ja ohakaid ja kibuvitsu toogu see sulle esile;

ja sa söögu rohumaa rohtu!

19 Oma palehigis söögu sa leiba,

kuni pöördud tagasi mulda,

sest sellest oled sa võetud!

Jah, põrm oled sina

ja põrmu pöördud tagasi!“

20 Siis pani Adám oma naisele nimeks Havvá, sest ta oli kõige elava ema. 21 Siis tegi Jumal Jahve Adámile ja ta naisele nahkrõivad ja riietas nad.

22 Siis ütles Jumal Jahve: „Näe, inimene on saanud nagu üheks meie hulgast, kes tunneb head ja kurja. Aga nüüd, et ta ei sirutaks (ometi) oma kätt ega võtaks ka elupuust ega sööks ja elaks siis igavesti!“ 23 Siis saatis Jumal Jahve (nad) Edeni aiast harima mulda, millest nad olid võetud. 24 Siis ajas Ta Adámi välja ja asutas [ta] elama ida poole Edeni aeda ning keerubid ja pöörleva tulemõõga valvama teed elupuu juurde.